parit in operis expletione.}. Regũ.iiij.d.dicit/q̃ audita mor/
te phinees/ incuruauit se vxor eius & peperit icaboth. Per phi/
nees intelligit p̃latus:p vxorem eius/fidelis anima:quę audito
peccato p̃lati/ incuruat se ad exemplum eius:& parit icaboth:
qui interpretatur/cecidit gloria:vel translata est gloriatio:et
significat peccatum.

Octauo lactat eum duobus vberibus:scz spe redeundi/et com/
Al. +laboz paratiõe alior. Thre nor.iiij.a. Lamię nudauerũt mãmã:lactauerunt catulos suos. Job.iiij.b. Cur lactatus vberib⁹? De primo vbere: Soph.ij.d. Vox cantãtis in fenestra/corv⁹ in supliminari. De secũdo: Eccli.xxxij.c. Peccator hõ vitabit correptionẽ: & fm voluntatẽ suã inueniet cõparationẽ. Mono in
Ps.13. pctõ roborat/ ppt satisfaciẽdi timorẽ. Ps. Ibi trepidauerũt timore vbi nõ erat timor. Decimo ablactat in pcti defensiõe. Job.xlj.a. Corpus eius.i.diaboli/q̃si scuta fusilia:et cõpactũ squamis sese pmẽtib⁹. Undecimo deportat & deducit p iactãtiã. Esa.iij.b. Peccatũ suũ q̃si sodoma p̃dicauerũt. a Lacũ aperuit &c. Hic dicit tria/ contra tria p̃dicta.s.cõcepit/ parturit/peperit. Illa tria prędicta referuntur ad culpam:hęc tria referunt ad pnã.s.aperuit/effodit/incidit. Et ideo est hic recta ordinatio/supra nõ:qz in pna est ordinatio/in culpa nõ. Dicit ergo/ Lacũ aperuit:supple inferni cõcipiẽdo: b Et effodit eũ.i.ampliauit parturiẽdo: c Et incidit i foueã quã fecit:pariendo. Ob p simile dicit:qz sic ille qui cadit in foueã quã fecit/in hoc punit in quo volebat aliũ lędere:ita qui facit peccatũ ꝑ sibi nocet:et qui fraudẽ facit alij/ꝑ patit damnũ innocentię ꝗ alij pecunię. De hoc lacu dicit Zach. ix.c. Tu quoq̃ in sanguine testamẽti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo nõ est aqua. Vel lacũ appellat ipsum peccatũ.
Peccatũ dicit lac⁹ ppt multa Ps.42. Propt multa em̃ vt peccatũ lacus. Primo ppt obscuritatẽ. Ps. Collocauit me i obscuris sicut mortuos sęculi. Secũdo
Ps.129. ppt pfũditatẽ. Ps. De pfũdis clamaui ad te dñe. Eccli.lj.a. De altitudine vẽtris inferi.s.liberasti me. Tertio ppt fetorẽ. Joheł.j.d. Cõputruerũt iumẽta in stercore suo. Quarto ppt exeũdi difficultatẽ. Prouerb.ij.d. Omnes qui ingrediunt ad eam nõ reuertent: nec apprehẽdent semitas vitę. Istũ lacum aperit homo:q̃n incipit peccare. Effodit:q̃n peccata multiplicat. Incidit in foueã:q̃n mortit in peccatis. d Conuertet dolor eius. Cõtinuatio. Supra dixit: Cõcepit dolorẽ:et ideo Cõuertet dolor eius.i.appetitus ille qui dolor dicit: vt sup̃ dictũ est: e In caput eius. id est in mentẽ eius/quando pro eo punient. f Et in verticem ipsius. id est i rationẽ: g Iniquitas eius descendet. i. ęterna pna p iniquitate. Ratio enim maxime punient in inferno: qz duplici pna/ igne & vermi. De quibus Esa.vlti.g. Vermis eorũ nõ morietur et ignis eorum non extinguetur. Caro autem tm̃ igne. Est em̃ quasi regula/q̃ maximũ maxime punient. Sap.vj.a. Potentes potẽter tormẽta patient. Recte aũt per verticem ratio designat. Vertex em̃/vt dicit Cassiodor⁹/dicit/eo q̃ capillos dextera lęuaq̃ ꝗtat:& officiũ rationis ẽ discernere. Prope aũt dicit: Cõuertet &c: Peccatũ enim ab interiori ad exterius egredit:quia ꝑmo a corde. Matth.xv.b. A corde em̃ exeunt cogitationes malę. Pna autẽ ecõuerso/ab exteriori ad interi⁹ ingredit: Et ideo dicit h de pna/Cõuertet &c. Sz cũ vertex et etiã ratio sint i sũmo/videt q̃ male dicat: In verticẽ ipsius iniqtas descẽdet:sz deberet dicere ascẽdet. Solutio. Per hoc innuit naturã peccati/ eo q̃ in peccato ratio cadit et submittit se sensualitati/cui deberet p̃esse. Spiritualit autẽ hic notat modus damnationis malorũ p̃latorũ: quia Cõuertet dolor/in caput ecclesię/si male p̃est: Et in verticẽ ipsi⁹.i. in prędatũ/ Iniqtas.i.pna pro iniquitate:ei⁹/descẽdet: Prędatus enim caput & vertex est ecclesię. Et hic non solum pro suis:sed p peccatis aliorum punientur. Unde Numeri. xxv.a. Fornicat⁹ est populus cũ filiabus moab/quę vocauerunt eos ad sacrificia sua &c. Et iratus domin⁹ dixit ad moysen: Tolle cunctos principes populi:et suspende eos contra solem in patibulis. Et vt p̃tractum est/bene dicit: Descendet in verticem:quia tunc mali prędati qui modo sũt supra alios in honoribus:tunc erunt infimi in cruciatibus. Unde dicitur Osee. x.c. Cõgregabuntur super eos populi/ Ecce q̃ infimi erunt: quando corripientur/id est punientur: ppter duas iniquitates suas. Duas enim iniquitates habet malus p̃latus/ppter quas punietur: ppriam/scilicet quam gessit:et subditorum quam non correxit. Et hic modus damnationis eorum habetur ab ipso domino dicente/Esa.xxij.e. Vade et dic ad sobnam p̃positum templi &c. Ecce dominus asportari te faciet/ sicut asportat gallus gallinaci⁹:scilicet pedes sursum/& caput deorsum:fm illud Esa.xiiij.d. Verũtamẽ ad infernum detraheris in profundũ laci. Hieronym⁹. Unde incępit peccatum/inde supliciũ:q̃ fuerũt ꝑmi in populis/ꝑmi punient in pęnis. b Cõfitebor dño. Quita pars: vbi p his oib⁹ pmittit se laudare deũ. Et ostendit materiã laudis:ibi: Scdm iusticiã. Et modũ:ibi: Psallã. Et finẽ:ibi: Nomi dñi. Et causã:ibi: Altissimi. Dicit ꝗ. Cõfitebor dño: cõfessiõe laudis/nõ peccati. Non enim sunt hęc verba pnitentis:sed pfecti. i Scdm iusticiã ei⁹.i. ppter iusticiã q̃ iustos ptegit et malos punit. Et nõ solũ/ cõfitebor ore:sed k Et psallã/ope: qz vox sine ope nõ placet. Nec ad gloriã meã:sed l Nomi dñi.i.ad honorẽ noĩs dñi.j. Cor.x.g. Oia in gloriã dei facite. Et iustũ:qz m Altissimi. Luc.ij.b. Gloria in altissimis deo.

Expositio Ps.VIII.

n Domine domin⁹ noster. Titulus. In finẽ ps. dauid pro torcularibus. Sensus hui⁹ tituli talis est. Ps.iste dirigens nos in finem.s.christum: est dauid ꝓphetę/scriptus pro torcularibus: id est cõstitutionibus ecclesię/ significatis per torcularia:quia sicut in torculari sunt duo scz vinũ & acinum:et ad vltimũ vinum reponit in cellario:& acinum extra proijcit: Sic et in ecclesia sunt boni & mali:quos in fine separabit domin⁹: & reponet bonos in cellaria sua:sicut dicit Cant.j.a. Introduxit me rex in cellaria sua: Mali vero foras mittent. Apoc.vlti.c. Foris canes & venefici & impudici & homicidę & idolis seruiẽtes &c. Et recto ordine in hoc psalmo agit de cõstitutione ecclesię/ postq̃ in p̃cedenti psalmo egit de christi passione/in qua fundata est ecclesia: fm q̃ dicit Augustinus: Dormit adam vt fiat eua: mortit christus/vt fiat ecclesia. Hęc est ergo ꝑncipalis materia hui⁹ psalmi.s.cõstitutio ecclesię:et tm̃ cũ hac agit de exaltatione christi fm duas naturas. Intentio/est cõfutare errorem iudęorum/ dicentiũ deum tm̃ in iudęa notum esse: sicut tangit in Glo. Et loquit ꝓpheta qui in vltimo versu prędentis psalmi pmiserat se laudaturũ deum: ibi scz: Confitebor &c. Hic autẽ soluit pmissum laudans eum & dicẽs: Domine dñs noster &c. Duę sunt partitiones. In prima cõmendat eum ab operibus excelsis & maiestate. In secũda ab exaltatione humanę naturę:ibi: Quid ẽ homo. In prima parte primo cõmendat eum a potentia:ibi: Domie. Secũdo a largitate:ibi: Domin⁹ noster. Tertio ab excellẽtia cognitionis ei⁹:ibi: Q̃ admirabile. Quarto a dilatatiõe cognitionis:ibi: In vniuersa terra. Quinto ostẽdit causã excellentię & dilatationis cognitiõis ei⁹:scz ascensionẽ domini: ibi: Quoniã eleuata ẽ. Sexto ostẽdit p quos facta est dilatatio:q̃m p simplices et idiotas:ibi: Ex ore infantiũ &c. Septimo & octauo loco ostendit duo quę secuta sunt:scz cõfusio iudęorũ:ibi: Vt destruas &c. Et cõuersio gentiũ & q̃rũdam iudęorum in quibus constituta est ecclesia:ibi: Quoniã videbo &c. Dicit ergo: Domine &c. O dñe omniũ p potentiã et creationẽ:supple qui es: o Domin⁹ noster/

partitio psa

per cultum

p cultum et recreationē. a ¶ Q admirabile est nomen tuū/supple in infinitū. b ¶ In vniuersa terra: nō in iudea tm̄ sicut dicebat iudeus. Hieronym⁹ autem sic legit: Nomen tuū est admirabile: ppriū nomen. Unde Esaię.ix.b. Vocabit nomen eius admirabilis: consiliarius ꝛc̄. Et illud admirabile repete: Q admirabile est in vniuersa terra: quasi dicat in infinitū. Dicit etiam Hieronym⁹ q vbi habem⁹ domine: hebręⁿ habet nomen domini tetragrāmaton ineffabile. Et vbi habemus: dominus noster: hebręus habet adonai. Mystice: vt supra diximus: cum dicit: n ¶ Domine: cōmendat a potentia ꝛ creatione omniū: quia omnipotens est in se/debem⁹ ei timorē: quia creator noster est/debem⁹ ei honorē. De his duobus: Malach.j.b. Si ego pater sum/vbi honor meus: ꝛ si dominus ego sum/vbi timor meus: Et bene ei debemus honorem inquātum creator: quia in creatione hominē honorauit in tribus. In eo q eum fecit cū deliberatiōe. Unde dicit: Faciam⁹ hoīem: nō sicut alias creaturas: Dixit/ꝛ facta sūt. Secūdo i eo q eum ꝓposuit omnib⁹ creaturis. Unde dicit Gen.j.d. Faciamus hominē ad imaginem ꝛ similitudinē nostram: ꝛ p̄sit piscibus maris ꝛ volatilib⁹ cęli ꝛ bestiis vniuersę terrę: omniq reptili quod mouet in terra. Timorē autem ei debemus inquātum est omnipotens: sicut dicit domin⁹ Matth.x.d. Eum timete qui potest animā et corpus pdere in gehennā. o ¶ Domin⁹ noster. In hoc vt tactum est/ cōmendat a largitate: quę maxime apparuit in recreatione/vbi vere dominus omniū noster fuit. Esaię.ix.b. Filius datus est nobis. Job.iij.b. Sic deus dilexit mūdum vt filium suū vnigenitū daret. Et in hoc verbo notatur largitas dei/in quatuor. Primo: quia dicit deus: Qui bonorum nostrorum non eget. Job.xxxv.b. Si peccaueris/quid ei nocebis: Porro si iuste egeris/quid donabis ei: Secūdo: qr dicit mūdū/ qui indignus est. Matth.v.g. Qui facit solem suū oriri super bonos ꝛ malos. Tertio in hoc q dicit: vnigenitū. Roma.viij.f. Qui etiam ppro filio non pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illum: quomō non etiam cum illo omnia nobis donauit: Quarto: quia dicit/daret/nō venderet vel accōmodaret. Job.xxviij.b. Nescit homo pretiū eius: nec inuenit in terra suauiter viuentiū. a ¶ Q admirabile est nomen tuū. Nomē domini/filius patris est. Esaię.xxx.f. Ecce nomē domini venit de longinquo. Item/potestas. Job.v.f. Opera quę ego facio i nomine patris mei/ testimoniū perhibent de me. Item/fama. Cantī.j.a. Oleum effusum nomen tuum. Admirabile est nomen/ filius/propter humilitatem. Phil.ij.a. Exinaniuit semetipsum/formā serui accipiēs. Unde loquebantur moyses ꝛ helias tanq admirātes de excessu eius/quem completurus erat in hierusalem: Luce.ix.d. Admirabile est nomē/potestas/ppter operum magnitudinem/multitudinē/pulchritudinem. Ps. Mirabilia opera tua. Admirabile est nomē/ fama/ propter dilatationem. Ps. In omnē terrā exiuit sonus eorum. b ¶ In vniuersa terra. Est terra viuorum.s.cęlum. Ps. Portio mea sit in terra viuētiū. Et Job.xv.c. dicit de bonis: Quibus solis data est tra. Et de malo subdit: Non mittet i terra radicem suā. Et est terra mortuorū: scz infern⁹. Job.x.d. Terram tenebrosam et opertam mortis caligine: terrā miserię ꝛ tenebrarū ꝛc̄. Est ꝛ terra morientiū ꝛ viuentiū.s.mundus iste. In omnibus his ē nomē domini admirabile: Quia in cęlo: sm illud Esaię lxiij.a. Quis est iste q venit de edom tinctis vestib⁹ de bosra: Est et admirabile i inferno: sm illud Ps. Quis ē iste rex glorię: Et est admirabile in mūdo. Matth.vij.d. Admirabant turbę super doctrina eius. Et Marci.vj.a. Admirabantur in doctrina eius/dicentes: Unde huic hęc omnia: Et quę est sapientia quę data est illi: et virtutes tales quę per manus eius efficiunt: ꝛc̄. In terra viuorum est summa felicitas. In terra mortuorū/summa infelicitas. In terra morientiū et viuētiū/

a Q admirabile est nomē tuū i
b vniuersa tra. Qm̄ eleuata ē
c mag̃nificētia tua sup cęlos.

psperitas ꝛ aduersitas. c ¶ Qm̄ eleuata est. Cōtinuato. Admirabile est ꝛc̄. Et ecce in q/przcipue.s.in ascēsione: d ¶ Magnificētia tua: O pater.i. filius tuus per quem magnificatus es: ꝛ quē magnificasti. Job.xiij.d. Nūc clarificatus est filius hominis/ꝛ deus clarificatus est in eo. Et ita p hoc q dicit: magnificentia: notat in christo vtraq natura. Notat enim actionem et passionē: sm q homo magnificatus et clarificatus est a patre: sm q de⁹ clarificauit ꝛ magnificauit patrē. Hęc magnificētia eleuata est: in ascensiōe: sm illo Abacuk.iij.c. Sol et luna steterūt ꝛc̄. Alia lra: Eleuat⁹ ē sol.i.christ⁹: ꝛ luna.i.eccla stetit i ordine suo. e ¶ Sup cęlos/ad lram. Vel/Sup cęlos: id est apostolos ꝛ viros spūales: q dicunt cęli multis rōnib⁹.

Apli ꝛ viri spūales dicunt cęli.

- Quia sunt alti: Phil.iij.d. Nostra conuersatio in cęlis est. Job.vij.c. Suspendiū elegit anima mea ꝛc̄.
- Quia semper voluuntur ꝛ nunq retrocedunt. Phil.iij.c. Posteriora oblitus ad anteriora me extēdo. Eccech.j.d. Animalia ibant ꝛ nō reuertebant. Ecōtrario mali facti sūt retrorsū ꝛ nō in ante: Hiere.vij.e.
- Quia licz moueant/ nūq tamē lassant. Esa.xl.g. Current ꝛ nō laborabūt: ambulabūt ꝛ nō deficient.
- Quia mouet ordinate.j.Cor.xiiij.g. Oia honeste ꝛ sm ordinē fiāt. Job.xxxviij.d. Nūquid nosti ordinē cęli ꝛc̄.
- Quia ab eis descēdit pluuia doctrię. Esa.xlv.b. Rorate cęli desup. Deut.xj.b. Ne claudat domin⁹ cęlū ꝛ pluuię nō descendāt. Vel Sup cęlos.i.sup oēs rōnales creaturas/angelicas.s.ꝛ hūanas.j. Pet.iiij.d. Prouect⁹ i cęlū sbiect⁹ sibi angel⁹ ꝛ potestatib⁹ ꝛ virtutib⁹. Vel/Sup cęlos.i.scpturas: qr excedit eloquia omniū scripturarū/q dicūt cęli: qr celant diuina secreta: ꝛ qnq reuelāt. Esa.xxxiiij.a. Complicabunt sicut liber/cęli.

f ¶ Ex ore infantiū ꝛc̄. Hoc ad litterā factū ē: qn̄ pueri hebręorū cū ramis palmarū obuiā christo venert/cātātes: Bn̄dict⁹ q venit i noie dn̄i: Matth.xxj.b. Un̄ dn̄s ꝛ iudeos murmurātes ppsuit hūc versum/dicēs: Nū legistis: qr Ex ore infantiū ꝛ lactentiū pfecisti laudē ppter inimicos tuos/cōfundēdos. Un̄ dixit eis Luc.xix.f. Si hi tacuerint lapides clamabūt. i ¶ Vt destruas inimicū: phariseū/iudeū: k ¶ Et vltorē.i.emulatorē legis mosaicę. Gal.j.c. Abūdantiⁿ emulator existēs paternarū meārū traditionū. Un̄ alia lra habet/defensorē. Mystice: f ¶ Ex ore infantiū ꝛ lactentiū.i.simpliciū/q sugūt duo vbera: q sūt duo testamēta: De q⁹ Cantī.viij.b. Duo vbera tua sicē duo hinnuli gemelli capreę. g ¶ Perfecisti laudē.i.pficies. Hoc ipletū fuit/qn̄ apl̄os viros simplices misit dn̄s pdicare: Et implet qtidie: qr tales simplices ꝓuertūt aīas ad deū. j.Cor.j.c. Placuit deo p stulticiā pdicatiōis saluos facere credētes. Esa.xxxij.a. Cor stultorū intelliget sciētiā ꝛ lingua balborū velocit loqt ꝛ plane. b ¶ Propter inimicos tuos: cōuertēdos quosdā/ꝛ qsdā confundēdos. Inimici dn̄i/sunt supbi. Ps. Supbia eorū qui te oderunt ascendit semper. Ipsi enim dei gloriam: de qua Esa.xlviij.b. Gloriā meā alteri non dabo: volūt auferre illi. Job.xv.c. Tetendit aduersus deū manū suā: ꝛ ꝛ omipotē robora⁹ ē: Cucurrit aduers⁹ deū erecto collo. Itē inimici dei sūt/mūdi amatores: De q⁹ dic Jaco.iiij.a. Quicūq voluerit amic⁹ esse hui⁹ mūdi/inimic⁹ dei cōstituit. i ¶ Vt destruas inimicū ꝛ vltorē.i.antichristū: qui antonomatice dicet inimic⁹ dei: Et ppter supbiā: de q.ij.Thessal.ij.a. Qui aduersat ꝛ extollit sup oē qd dr de⁹ aut qd colit/ ita vt i tēplo dei sedeat: ostēdens se tanq sit de⁹. Et ppter amorē mūdi/quē ipse maxie habebit. Ultor aūt dr antichrist⁹: qr ppter peccata hoīm.i. exigētibus peccatis veniet. Job.xxxiij.d.

Dystice

Quare deo debem⁹ timorē et honorem

Largitas dei notat in ḡtuor

Ps.15.

Ps.18.

Ps.141.

De triplici tra

Ps.23.

Al. defensorē

Dystice

Ps.75.

Regnare fac hoies hypocritā ꝓpt pctā ꝓpli. Propter g dic finē generalē ⁊ ꝓpinquū. Ut destruas: dicit finē specialē et remotū. Uel inimicū appellat ātichristū ⁊ cōplices eius: Ut

Matth.2.c. tore ꝯo dic herodē/q̄ pueros inkfecit. a Qm̄ videbo. Continuatio. Dico: Perfecisti laudē: ⁊ ꝯe pficiet: Qm̄ videbo/ intellectu fidei/dicit dauid ī ꝓpa ꝑsona/vl ī ꝑsona elector: b Celos tuos. i. apl'os: de q̄b' Job. xxvj. d. Spūs dñi ornauit celos. s. ī die pentecostes. Celos dico: q̄ sū c Opa digitor tuor. i. tot' trinitat'. Esa. xl. c. Qui appēdit trib' digit' molē trē. i. ope trinitatis stabiliuit. Et signāter dicit apl'os/nō solū opa dei/vl opa manuū dei: sed digitorū.

Al. quas Sūt em̄ opa dei cōiaoēs creaturē: de quibus solū dixit: Et facta sūt: Opera ꝯo manuū eius q̄si specialia sūt/hoies ⁊ angeli. Opera aūt digitorū q̄si singularia ⁊ discreta/sunt apl'i: in q̄b' fuit maxia grā ⁊ discretiōis distributio. Per digitos em̄ discretio designat. d Luna. i. ecclesia vniuersalē/q̄ a sole christo illumiat. e Et stellas. i. singulas eccl'ias/vel q̄slibet fideliū aias. f Que tu fundasti: Et hoc sup̄ teipsū: qz sicut dz. ⁊. Cor'. iij. c. nemo pōt aliud fundamētū ponere p̄ter id qd̄ positū ē: qd̄ ē christ' iesus. Ipe em̄ ē fūdamētū fūdamētor. i. apl'or: q̄ etiā dicunt fūdamēta. Eccli. xxvj. d. Fūdamēta eterna

Mystice sup petrā solidā. i. sup christū fūdamētū. Mystice: a Qm̄ videbo celos ⁊c. Celi dicunt viri spūales: vt supra dictū

Nota de q̄nq̄ digitis dei qui faciūt homies celestes est: q̄ sunt opa digitor dei. Dei em̄ hz q̄nq̄ digitos/p q̄s facit homines celos. i. celestes. Primus est pollex/q̄ hz duos articulos/siue duas iūcturas: p qd̄ significat fortitudo/q̄ ꝯsistit in duob'. s. in patiētia aduersor/⁊ cōstanti aggressiōe arduor. Secūd' ē index/q̄ hz tres articulos: p quē prudētia designat/q̄ cōsistit ī trib'. s. in memoria p̄teritor: ⁊ ī circūspectiōe p̄sentiū: ⁊ ī ꝓuidētia futuror. Apoc'. iiij. c. Vitalia ī circūitu ⁊ int' plena erāt oculis. Tert' ē medi'/habēs tres articulos: p quē designat iusticia/q̄ ꝯsistit in trib': in obediētia p̄lator: ī subsidio pariū: ī castigatiōe inferior. Quart' ē medic'/habēs tres iūcturas: p quē significat tpātia/q̄ ꝯsistit ī trib'. s. ī sobrietate vict' ⁊ habit': ⁊ ī ꝓtinētia affect': ⁊ ī modestia incess' et gust'. Quint' est auricularis/habēs tres articulos: ⁊ significat hūilitatē/q̄ ꝯsistit in trib'. s. in intellectu: in affectu: in exteriori cōuersatiōe. Hic digit' hūilitatis dicit auricularis: qz et apit intellectum. Prouerb. xj. a. Ubi humilitas ibi et sapientia. Et qz apit aures dei vt nos exaudiat. Eccli. xxxv. c. Qzo hūliāt' se/nubes penetrabit. Hor quinq̄ digitor/sunt opa celi. i. viri spūales. g Quid est hō ⁊c. Secūda ps in q̄ agit de liberatiōe generis hūani/⁊ exaltatiōe hūanę naturę. Ut aūt gratior appareat liberatio: Primo ondit miseriā liberati: qz vt dic Greg': tunc miscōię dei in nob multę ondunt/ cū nr̄ę miserię ad memoriā reuocant. Et ideo ostēdens homis miseriā/dicit:

Quid est hō. s. pctōr. Despectiue ⁊ cū graui accentu ꝓnūciādū est. q. d. vile q̄d ē. Sic quęrit admirādo: ⁊ postea subdit causam admirationis: h Qz/tu. s. memor es ei'/miserēdo. i Aut fili' hois. i. q̄ inouat vitā suā: deposita vetustate: Quid ē: repete. Disiūgit int̄ hoiem ⁊ filiū hois. Mā nō omnis homo est filius homis: cū omis fili' hois sit hō. Adā nāq̄ est hō: sz nō est fili' hois. Nomie ergo homis intelligit quicūq̄ portans imaginē veteris homis. s. adę: de quo gratia pariente/nascit nouus filius hois portās imaginē celestis hois. Quid est hō inq̄: k Qm̄ visitas eum. Nō solū memor es eius vt absentis et ꝓcul positi: sed visitas eum vt p̄sentē/qui ꝓpe est p vitę mundiciā. Et ideo Visitas eum:

Aliter id est lumine vultus tui illustras. Uel/p hominē intelligit generaliter quilibet homo: per filiū hois/christus: Ut dicatur:

Quid est homo: quilibet q̄s miser ⁊ vilis. Qz memor es eius. Hoc nō mutat. Aut filius homis: id est virginis. s. christus. Quid est: repete: id est quantus. Et est cum maximo pondere ꝓnūciandū. Quoniā visitas eum: hominē:

Moraliter Et hoc p eum. s. quādo verbū caro factū est. Moraliter:

Quid est homo
- Fragilis.
- Breuis vitę.
- Putridus.
- Fetidus.
- Imbecillis ad resurgēdū.
- Uanus.
- Uanior.
- Uanissimus.
- Seruus diaboli.

g Quid est hō. id est cū sit tam fragilis. Gen. vj. a. Nō pmanebit spūs meus i hoie: qz caro est. Item tam breuis vitę. Jaco. iiij. d. Quid est vita vra? Vapor est ad modicū parēs. Ps. Tāq̄ ole ra herbarū cito decidet. Ps.56. Item putrid' p int̄nā corruptionē. Job xxv. b. Nō putredo ⁊ fili' hois vermis. Item fetid' p pctm̄. Job. xj. e. Quatriduan' em̄ est/ iā fetet. Item imbecillis ad resurgendū. Ps. Spūs vadens ⁊ nō rediēs. Ps.77. Item vanus in ope. Uanior in sermone. Uanissim' in cogitatiōe. Ps. Uniuersa vanitas omis hō viuēs. Ps.38. Item seruus diaboli p peccatū. Hiere. xvj. c. Seruiet' dis alienis q̄ nō dabūt vobis requiē die ac nocte. Job. viij. e. Omis q̄ facit peccatū/seru' est peccati. h Qz memor es ei': Filiū incarnādo: qz ante incarnationē videbat oblit' homis. Unde in ꝑsona antiquor patrū dz in Ps. Usq̄quo dñe obliuisceris me ī finē: vsq̄quo auertis faciē tuā. i. filiū/ a me. Ps.12. Et ī alio loco: Memento nostri dñe in bnplacito ꝓpli tui. i. in filio ⁊c. Ps.105. Quare aūt oblit' esset/determiat Esa. xxxiij. b. Dissipatę sūt vię: cessauit trāsiēs p semitā: irritū factū est pactū. Et ex hoc sequit: Proiecit ciuitates: nō reputauit hoies. i Aut fili' hois qm̄ visitas eū. Dñs visitauit nos ī incarnatiōe: vt medic' ęgrotū. Qd̄ significatū fuit Gen. xxxvij. c. vbi iacob misit filiū suū ioseph de hebron ī sichem vt visitaret fratres suos: ⁊ inuenit eos in dothaim. Per iacob intelligit de' pater: Per ioseph fili'/quē misit de' pat'/d̄ hebron: qd̄ interptat visio sēpiterna: in sichē/qd̄ interptat humer': vt scz visitādo frēs suos/labores sustineret: ⁊ inuenit eos ī dothaim/ qd̄ interptat defectus: ⁊ significat mūdū/ in quo dñs visitauit fratres suos. Luc'. j. g. Uisitauit nos oriēs ex alto. Item domin' in p̄senti visitat p gratię infusionē/vt amicus amicū. Apoc'. iij. d. Ego sto ad ostiū ⁊ pulso: si quis audierit vocē meā ⁊ aperuerit ianuā: intrabo ad illū/⁊ cęnabo cū illo/⁊ ipse mecum. Et hęc visitatio significata est Exo. iij. c. vbi p̄cepit domin' moysi vt fratres suos visitaret in ęgypto. Ps.105. Ps. Uisita nos de' in salutari tuo. i. in filio. Item visitabit nos in morte vt doctor. Ps.88. Ps. Uisitabo in virga iniqtates eor. Item visitabit nos in iudicio/vt iudex. Soph. j. c. Scrutabor hierlim in lucernis: ⁊ visitabo sup viros defixos ī fęcib' suis. In his q̄ sup dict' manifeste ostēdit benignitas dei erga nos. Postea aūt seq̄t de hūilitate christi. l Minuisti eū. i. filiū hois. s. christū. i. passibilē ⁊ mortalē fecisti: Et ī B minor fuit angel': nō tm̄ simplicit̄ minor: Um̄ subdit: m Paulomin' ab angel'. i. valde par. Qm̄ hūilitatē passiōis secuta ē glia resurrectiōis. Um̄ subdit: n Glia/immortalitat'. o Et honore/ sedēdi ad dextrā p̄tis. p Coronasti eū. i. christū. Et ē differētia int̄ glia ⁊ honorē: qz glia ē ī se ad alios: Honor ī se ab alijs. Per coronasti notat̄ q̄ ęcna ē glia ⁊ honor. Uel Glia ⁊ honore coronasti eū. i. vniūsali ecclia/q̄ ē q̄si corona dñi. Job. xxix. d. Cū sederē q̄si rex circūstāte exercitu/Ecce corona. Esa. xlix. e. Uiuit dñs: qz his oib' velut ornamēto vestier'. Uniuersal' em̄ ecclia corona ē ꝓtinēs q̄ttuor lapides p̄ciosos/q̄b' munit̄ ⁊ defēdit̄ ⁊ decorat̄. Primū lapidē hz ecclia ī āteriori pte. s. reges ⁊ p̄ncipes: q̄ defēdūt eā ab inimic' visibilib'. Secūdū ī posteriori pte. s. sacerdotes ⁊ religiosos: q̄ orōnib' suis defēdūt eā ab inimic' iuisibilib'. Tertiū a dextris. s. p̄dicatores ⁊ doctores: q̄ defēdūt eā ab hęretic' ⁊ errorib'. Quartū a sinistr'/agricolas ⁊ vinitores: q̄ defēdūt eā ab esurie ⁊ fame. Unde Ps. Posuisti ī capite eius coronā de lapide p̄cioso. q Ps.20. Et ꝓstituisti eū. i. ęcnalit statuisti. r Sup opa manuū tuarū. i. sup oēs creaturas. Col'. j. b. Primogenit' oīs creaturę. Nota

De visitatione dei q̄druplici

Differentia glię et hon.

Ecclesia ē corona habens q̄ttuor lapid.

ture. Nota q̃ tria data sũt hoi. Primo de⁹ creauit hoiem ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ suã. Secũdo bẽdixit ei. Tertio dedit ei p̃ esse cęteris creaturis. Silr̃ christo hoi p̃mo data ē hũiliatio: q̃ notat̃ ¶ Minuisti. Scõdo bẽdictio: q̃ notat̃ ¶ Coronasti. Tertio datũ ē ei p̃esse: qõ notat̃ ¶ Constituisti ⁊c. a ¶ Oia subiecisti ⁊c. Cõtra riũ videt̃ supra / Minuisti ⁊c. Solo. Hęc duo dicunt̃ ꝓm diuersas naturas: quia ꝓm corruptionẽ minor fuit ãgelis: ꝓm spm̃ nõ. Item istud videt̃ superfluũ q̃ dicit: Omia subiecisti: cũ sup̃ dixerit: Cõstituisti eũ sup opa manuũ tuarũ: Idẽ em̃ videt̃ eẽ. Solo. Licet idẽ sit ĩ subiecto: diuersũ tm̃ est in rõne. Primũ em̃ dr̃ ꝓm rationẽ suppositionis. Bñ ergo dicit: ¶ Oia subiecisti sub pedib⁹ eius. Pes dexter christi / ē diuitas: sinister / hũanitas. Sub his em̃ st̃ oia. Vñ Ps̃. Donec ponã inimicos tuos scabellũ pedũ tuor. Qõ em̃ infirmũ est / ĩ christo: est maior omi creatura: ꝓm illud. j. Corr̃. j. d. Qõ infirmũ est dei: fortior est homib⁹. Post q̃ dixit: Oia subiecisti: subdiuidit. b ¶ Oues. i. simplices. Job. x. c. Ego sum pastor bon⁹ ⁊ cognosco oues meas: ⁊ cognoscũt me meę. Et petro dictũ est Job. vlti. e. Pasce oues meas. c ¶ Et boues. s. p̃latos ⁊ p̃dicatores in agro dñi laborãtes ⁊ triturãtes: De q̃b⁹ dr̃ Deut. xxv. a. Nõ alligabis os bouis triturãtis in area fruges tuas. i. grana a paleis diuidentis. s. bonos a malis. Ille alligat: q̃ impedit p̃dicatores ne p̃dicent: ⁊ q̃ falsum crimen eis imponit: vel q̃ eis victui necessaria nõ mistrat. In quo sensu videt̃ apl̃us hanc auctoritatẽ inducere. j. Corr̃. ix. b. Prędicatores aũt dicunt̃ boues ꝓpter q̃tuor. Primo ꝓpter ruminationem. i. meditationẽ scripturarũ. Leuit̃. xi. d. Vtal qõ nõ rumiat / immũdũ ē. Propt̃ hoc p̃cepti est Exod̃. xxv. b. q̃ vectes sp̃ essent in anulis ad portandã arcã. Secũdo ꝓpt̃ vngulę scissionẽ. i. discretionẽ in agendis et discernẽdis. Eccli. j. b. Plãta pedis eorũ vt plãta vituli. Tertio ꝓpter incessus maturitatẽ. Origen. Virt⁹ habita vitiũ impetuosũ. Et sup locũ illũ Matth. xxvj. g. Summ⁹ sacerdos scidit vestimẽta sua: dicit Aug⁹. Exterior mot⁹ indicat q̃ interius nulla stabilitate subsistat. Quarto ꝓpter multi laboris toleratione. Job. v. b. Hõ nat⁹ ad laborẽ. d ¶ Vniuersas. Hoc dicit in fęminino / vt notet̃ fęcũditas. Vñ Greg⁹. sic exponit: Dicẽdo / Boues / notat̃ fortitudo laborr̃: subiũgẽdo: vniuersas / fęcũditas prolis. e ¶ Insup ⁊ pecora cãpi. Insup / ad notãdã diuersitatẽ inter bonos: d̃ quib⁹ p̃dixit: ⁊ damnãdos / de quib⁹ subiungit: Et pecora cãpi. i. luxurioso vagãtes p̃ campos ꝓ licẽtię. Vñ cain occidit abel ĩ campo. Gen̄. iiij. b. f ¶ Volucres cęli. i. supbos. In psona quorũ dr̃ Esa. xiiij. d. Ascendã in cęlũ ⁊c. g ¶ Et pisces maris. i. curiosos ⁊ cupidos hui⁹ mũdi. h ¶ Qui pambulãt semitas maris / etiã ad litterã. Vel mystice: q̃ semp̃ sũt in amaritudine. Ecce hic cõmemorant̃ illa tria vitia. j. Joh. ij. c. Omne q̃ est in mũdo / aut est cõcupiscẽtia carnis / aut cõcupiscẽtia oculorũ / aut supbia vitę. Et nota q̃ cũ numerat malos / dicit eorũ loca. s. campi / cęli / maris. Hęc em̃ sunt tria elemẽta in quibus habitãt dęmones / ⁊ nõ in igne: q̃ nõ in lucido. Camp⁹ / latitudo voluptatũ: ibi habitãt luxuriosi. Cęlũ / altitudo dignitatũ: ibi habitant superbi. Mare / amaritudo diuitiarũ: ibi habitant auari. Bonorũ autẽ locum nõ dicit: eo q̃ nondum determinatus est nobis. Vt aũt ostendat initiũ ⁊ finem ad deũ referendum: in fine dicit q̃ in principio dixerat: i ¶ Domine dominus noster q̃ admirabile est nomen tuũ in vniuersa terra. Ipse enim est principium et finis: Apocr̃. j. b. et vlti. c. Ego sum alpha et ω. Et ex hoc dicitur psalmus iste periodalis: quia a quo incępit / terminat. Ita et nos qui a deo processimus: si recessimus / ad eum redeamus / qui est alpha et ω. Periodales autem psalmi: quidam repetũt in fine totum versum: vt hic: Quidã tm̃ partem versus: vt / Benedic anima mea domino ⁊c.

¶ Expositio Ps̃. IX.

a tuarũ. Oia subiecisti sub pedib⁹ eius / oues ⁊ boues vniuersas: insup ⁊ pecora cãpi. Volucres cęli ⁊ pisces maris: q̃ pambulãt semitas maris. i Domine dñs nr̃ q̃ admirabile ē nomẽ tuũ in vniuersa terra.

¶ In finem ꝓ occultis filij: psalmus dauid. IX.

k l m c Onfitebor tibi dñe in toto corde meo: nãrrabo oia mirabilia tua.

Allegorice

c Onfitebor ⁊c. Titulus. In finem pro occultis filij / psalmus dauid. Supra egit ꝓpheta de cõstitutione ecclesię: hic agit de regimine eiusdem occulta sapiẽtia dei facto: ꝓpter hoc intitulat̃ de occultis filij. Et est sensus tituli talis: Ps̃ iste dirigens nos in finẽ christum / est dauid ꝓphete scriptus ꝓ occultis filij. i. pro occulto aduentu christi in carnẽ: q̃ occultatus fuit iudęis cęcatis: et pro fuit gentib⁹. Ro. xi. c. Cęcitas ex pte cõtigit in israel / vt plenitudo gentium intraret: Et pro occulto eius iudicio / qõ incipit a domo dñi. j. Pet̃. iiij. d. Quo. s. ĩ p̃sẽti purgat bonos ⁊ iustos: puertit pęnitẽtes: excęcat reprobos ꝓtẽptores. Et dicit occultr̃ / ad differẽtiã manifestorũ. Erit enĩ adhuc manifestat⁹ aduẽtus ĩ maiestate / ⁊ manifestũ iudiciũ: q̃ reddet vnicuiq̃ ꝓm merita. Sed hic agit ꝓpheta / nõ de manifestis: sed de occultr̃: vt dictũ est: q̃ sũt materia hui⁹ psalmi ꝓncipalit̃ / inq̃ntũ aduẽtus christi hũilis ē cõtra antichristũ: ⁊ inquãtũ occultũ dei iudiciũ / ea quę fiunt in mũdo disponit et regit. Unde intentio eius est: monere vt nõ credam⁹ mũdum regi casu vel fato: sed iudicio dei iusto. Modus talis est: quia q̃nq̃ sunt ꝓtitiões. In ꝓma ꝓpheta lęt⁹ de eo q̃ aduẽtu christi destruit̃ cultura diaboli / laudat dñm. In secũda fideles vocat ad collaudandũ: ibi: ¶ Psallite dño ⁊c. In tertia finẽ malorũ venturũ pctorib⁹ / cũ antichristo p̃dicit: ibi: Cõuertent̃ peccatores. Quarto mala tpe antichristi futura pertractat: ibi: Vt quid dñe. Quinto orat iudiciũ maturari vt mala sanctorũ finiant̃: ibi: Exurge domine. Propheta ergo lęt⁹ de destructiõe cult⁹ diaboli in aduentu christi dicit: k ¶ Cõfitebor tibi. i. laudabo te: l ¶ Domine: Ecce confitet̃ potentiã. Et in sequẽti serie ostendit q̃ perfecte laudabit dicens: m ¶ In toto corde meo. Et q̃ vniuersaliter: n ¶ Narrabo oia mirabilia tua. Et q̃ hilariter: ibi: Lętabor. Et vehemẽter: ibi: Et exultabo in te. Et ope: ibi: Psallã. Postea ostendit quo fine laudabit: ibi: Nomini tuo. i. ad honorẽ nomis tui. Et quare: ibi: Altissime. Propter hoc ergo dicit: Confitebor. i. tecum fatebor: quia q̃ homo confiteat̃ / hoc habetur a domino. Vel / Confitebor: id est cum alijs fatebor: scilicet confessione laudis et peccati. Et hoc: Tibi domine in toto corde meo: non in parte: vt ille de quo dicitur: Confitebit̃ tibi cum benefeceris ei. Et post confessionem / Narrabo alijs omnia mirabilia tua. Quasi / Cõfitebor / ĩtra: Narrabo extra / omia mirabilia tua. Sz hoc videt̃ falsũ / eo q̃ mirabilia sua sint infinita: sicut supra dicitur: Qr̃ admirabile est nomen tuũ. Ubi dicit Glo. q̃ infinite. Solutio. Dicit hic omnia pro generibus singulorũ: Et supra dixit: infinite pro singulis generũ.

partitio psalmi

Matth. 16. d.

Predicatores dicunt̃ boues ꝓ quatuor

Vt luxurie

Ps̃. 48.

Ps̃. 102. et. 103.

Moraliter

Quatuor necessaria predicatori notant̃

Ps̃. 50.

Ps̃. 87.

Ps̃. 49.

Ps̃. 102. et. 103.

Letabor et exultabo

¶ Moraliter: k ¶ Cõfitebor ⁊c. Hoc debet dicere q̃libet fidelis: et p̃cipue p̃dicator. Et notat̃ hic q̃tuor necessaria p̃dicatori: scz q̃ sit mũd⁹ a pctõ. Vñ dicit: Cõfitebor: pctm̃ tibi: Quia tibi soli peccaui. m ¶ In toto corde meo. Hic notat̃ q̃ ex cõtritione p̃cedere debet exire confessio: quasi nõ solum in ore: sed in corde / scz dolente de peccato. Et hoc in toto / non dimidio. Joel̃. ij. c. Conuertimini ad me in toto corde vestro ⁊c. Secundũ est officij executio: qõ sc̃ congrue sequit̃ post cõfessionem. Unde dicit primo: Confitebor: et post: Narrabo / p̃dicãdo. Vñ. j. Qui exaltas me de portis mortis vt annũciem omnes laudationes tuas ⁊c. Et alibi: Nũquid narrabit aliquis in sepulturo: id est in peccato mortali / misericordiã tuã? Et alibi: Pctori dixit deus: quare tu enarras iusticiam meã: et assumis testamentũ meum per os tuum? Glo. pollutum: Alioquin nõ credetur ei. Eccli. xxij. a. Musica in luctu: id est in peccato mortali: importuna narratio. Tertium est deuotio / quę notatur cum subdit:

* Letabor ⁊c.